ERHVERVSMINISTERIET

LANDSPLANREDEGØRELSE 2019

VÆKST OG UDVIKLING GENNEM FYSISK PLANLÆGNING

Bedre rammer for virksomheder, borgere og kommuner i hele landet

JANUAR 2019

FORORD

Regeringen ønsker et Danmark i bedre balance, hvor det er attraktivt at bo, arbejde og drive virksomhed i hele landet.

Planloven er med til at sætte rammen for udviklingsmulighederne lokalt, og kommunernes planlægning for arealanvendelsen er et vigtigt redskab til at sikre et sammenhængende Danmark.

Den fysiske planlægning skal i dag håndtere væsentligt anderledes udfordringer end tidligere blandt andet i lyset af urbanisering, ændringer i erhvervsstrukturen, klimaudfordringer og nye teknologiske muligheder, herunder digitalisering. Planloven skal i højere grad være et redskab til at understøtte potentialer og styrke udviklingsmulighederne i hele landet.

På baggrund af aftale mellem regeringen, Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti om "Danmark i bedre balance – Bedre rammer for kommuner, borgere og virksomheder i hele landet" fra juni 2016 har regeringen gennemført ændringer af planloven, som trådte i kraft den 15. juni 2017. Desuden har aftalepartnerne med aftale om "Udlæg af sommerhusområder og styrket naturhensyn" fra december 2018 blandt andet skabt rammer for de konkrete udlæg af nye sommerhusområder. Der er desuden gennemført ændring af planloven i efteråret 2017 og efteråret 2018.

Den nye planlov giver blandt andet nye udviklingsmuligheder i kystområderne, nye muligheder i landdistrikterne til fremme af bosætning og erhverv, bedre rammer for produktionsvirksomheder og bedre udviklingsmuligheder for detailhandel. Desuden har kommunerne fået mere fleksible rammer for at planlægge for byudvikling. Derudover imødekommes kommunernes og erhvervslivets efterspørgsel efter mere fleksibel og smidig administration.

Det har været en vigtig sigtelinje for den nye planlov at give kommunerne nye muligheder i den fysiske planlægning, fordi de lokalt er tæt på borgere og virksomheder og bedst kender de lokale styrker, udfordringer og ønsker. Deraf følger naturligvis også et større politisk ansvar for kommunalbestyrelserne med at afveje de mange hensyn, der er i den fysiske planlægning, og sikre den bedst mulige inddragelse af borgere, virksomheder og organisationer.

De nye udviklingsmuligheder går hånd i hånd med beskyttelse af landskaber, kulturarv, natur og miljø mv. Nu er det op til virksomheder, borgere og kommunerne at gøre brug af de nye rammer til gavn for udviklingen i hele Danmark.

Rasmus Jarlov
Erhvervsminister

KAPITEL 1. BEDRE RAMMER FOR KOMMUNERNES FYSISKE PLANLÆGNING

Dansk økonomi står i dag i en gunstig situation, hvor hovedparten af kommunerne oplever en positiv udvikling med befolkningsfremgang og en stigning i beskæftigelsen.

De positive udviklingstendenser dækker dog over lokale forskelle, og nogle landdistrikter er således fortsat udfordret af faldende beskæftigelse og en ændret befolkningssammensætning.

Det er vigtigt, at kommunerne i højere grad kan anvende planloven som led i udviklingen af kommunen. Med den nye planlov har kommunerne fået større råderum og øget fleksibilitet, så den fysiske planlægning i højere grad kan tage højde for de vilkår og behov, som skal tilgodeses lokalt for at give rum for initiativ og engagement fra virksomheder og borgere.

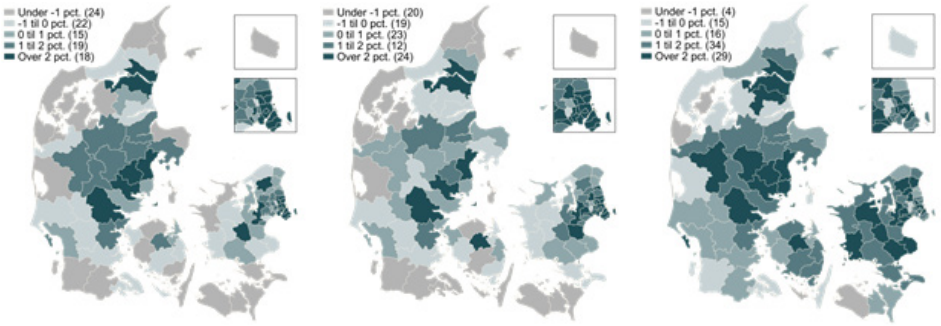
Planlovens formål er blandt andet at fremme, at der i den fysiske planlægning skabes gode rammer for erhvervsudvikling og vækst ved, at der sker en afvejning af samfundets interesser i arealanvendelsen, hvor der både er plads til byudvikling, landbrug, erhvervsudvikling og vækst, vindmøller,

sommerhusområder og natur mv., og hvor potentielle miljøkonflikter skal søges undgået. Den kommunale planlægning skal således tage højde for, at Danmarks areal er grundlag for mange forskellige interesser og samtidig en begrænset ressource.

I områder med lokale udfordringer, eksempelvis i visse landdistrikter og kystområder, kan kommunerne i dag skabe nye udviklingsmuligheder lokalt eksempelvis ved at planlægge for turismeudvikling og udvikling af attraktive landsbyer. I andre områder af Danmark, særligt omkring de større byer, hvor der planlægges for byvækst, kan kommunerne fremme en hensigtsmæssig byudvikling ved at udnytte attraktive havneområder til boliger og kontorer samtidig med, at velfungerende produktionsvirksomheders drifts- og udviklingsmuligheder fastholdes.

Ændring i befolkningstal 2009-2018

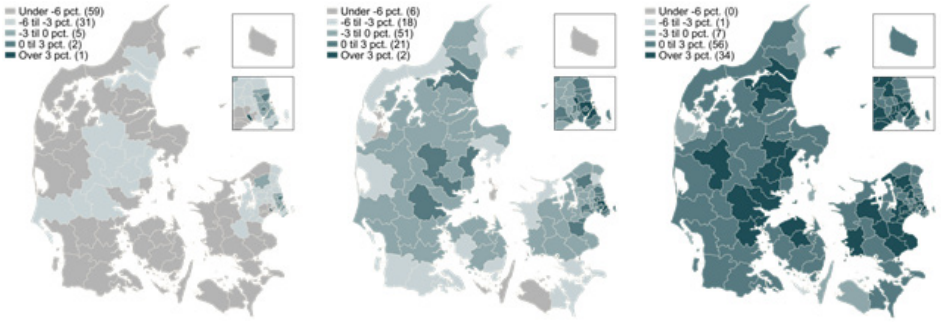
2009-2012 2012-2015 2015-2018

Anm: Kortet viser væksten i befolkningstallet i hver af perioderne. Befolkningstallet er opgjort pr. 1. januar hvert år.
Kilde: Danmarks Statistik.

Ændring i beskæftigelsen 2008–2017

2008-2011 2011-2014 2014-2017

Anm.: Kortene angiver væksten i antal beskæftigede i hver af perioderne. Beskæftigelsen er opgjort i fuldtidsansatte personer på baggrund af lønmodtagerbeskæftigelsen fordelt på bopælskommune.
Kilde: Jobindsats.dk (Beskæftigelsesministeriet).

I forbindelse med byvækst skal kommunerne i planlægningen fortsat forholde sig til mulighederne for byomdannelse og fortætning af allerede udnyttede arealer samt iagttage, at arealudlæg til byvækst ikke overstiger det

forventede behov for byvækst inden for den 12-årige planperiode.

For at understøtte kommunernes planlægning for byvækst, er der udviklet en ensartet metode til kommunernes opgørelse af det lokale behov for nyudlæg til byvækst, som kommunerne skal benytte. For at understøtte kommunernes planlægning for byvækst er der desuden udgivet "Vejledning om byvækst", Erhvervsstyrelsen 2017, der blandt andet beskriver, hvordan kommunerne skal redegøre for behovet for at inddrage nye arealer til byvækst på baggrund af behovsopgørelsens resultater.

Mindre statslig indblanding i kommunernes planlægning

Staten har fortsat en vigtig rolle i forhold til at sikre udvikling af et Danmark, der hænger sammen og kan fungere som en helhed. Det gælder fx i forhold til overordnede regionale eller tværkommunale planlægningsopgaver som større infrastruktur- og forsyningsprojekter samt overordnede spørgsmål om hovedstadens planlægning.

Samtidig er det dog vigtigt, at staten ikke blander sig unødigt i kommunernes planlægning. Med den nye planlov er de væsentlige nationale interesser derfor fokuseret inden for fire interesseområder: 1) vækst og erhvervsudvikling, 2) natur- og miljøbeskyttelse, 3) kulturarvs- og landskabsbevarelse samt 4) hensyn til nationale og regionale anlæg. Hvert interesseområde indeholder en række temaer, hvor der er formuleret nationale hensyn, som kommunerne skal varetage i planlægningen. I dag er antallet af konkrete hensyn reduceret med ca. en tredjedel i forhold til tidligere.

Fremover vil staten alene fremsætte indsigelse mod kommuneplanlægningen, hvis planlægningen er i strid med væsentlige nationale interesser inden for de fire interesseområder. Regeringen lægger stor vægt på at fastholde en fortsat god dialog mellem de relevante ressortministerier og kommunerne, både før og under høring af kommuneplanforslag og tillæg til kommuneplaner, med henblik på, at eksempelvis uklarheder i planforslag kan løses ved aftale om præciseringer eller suppleringer, og indsigelser dermed kan undgås.

De nationale interesser i kommuneplanlægningen er præciseret i "Oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning" Erhvervsstyrelsen 2018, som uddyber de nationale hensyn, der skal varetages i den kommunale planlægning for hver af de fokuserede nationale interesser.

Kortere høringsfrister og administrative lettelser

For at give kommunerne den nødvendige fleksibilitet i deres administration af planloven, har regeringen med ændringerne af planloven åbnet for differentierede og kortere høringsfrister, så kommunerne kan tilpasse længden af offentlige høringsperioder efter konkrete projekters kompleksitet og påvirkning af omgivelserne. Det betyder, at en høringsperiode kan være helt ned til to uger for lokalplanforslag af mindre betydning, hvor det tidligere var et krav, at alle planforslag, uanset kompleksitet, skulle i mindst 8 ugers høring. Dette kan eksempelvis gælde ved opstilling af mobilmaster o.lign. Erhvervsstyrelsen har sendt udkast til "Vejledning vedr. fleksibel planlægning - lokalplaner af mindre betydning" i høring primo 2019.

For at planlægningen fortsat skal ske i en åben demokratisk proces, hvor planforslag lægges frem til offentlig høring og debat, så alle interesser og synspunkter kan komme til orde, er det vigtigt, at kommunerne som led i deres øgede planansvar styrker borgernes inddragelse i den lokale planlægning eksempelvis ved at skabe mulighed for tidlig dialog med relevante interessenter.

Med de nye administrative muligheder kan kommunerne desuden forenkle deres administration og tilrettelægge en enklere planproces, som letter kommunernes arbejde og tilgodeser borgere og investorer mv., der kan få fordel af en reduceret sagsbehandlingstid.

Derudover har kommunerne med den nye planlov fået mulighed for at give dispensation fra lokalplaner til midlertidige aktiviteter, herunder til etablering af midlertidige studieboliger. Denne mulighed er allerede taget i anvendelse af blandt andet Københavns Kommune, hvor de første studerende i 2017 er flyttet ind i containerboliger muliggjort af planlovsændringen.

KAPITEL 2. NYE UDVIKLINGSMULIGHEDER I KYSTOMRÅDERNE OG I TURISMEERHVERVET

Turismeerhvervet har stor betydning for vækst og udvikling i hele landet og særligt uden for de større byer. Regeringen har med ændringerne af planloven derfor givet en række nye muligheder for at understøtte vækst og jobpotentialet for turismeerhvervet i de kystnære områder under fortsat hensyn til de åbne kyster og landskabelige værdier.

Kommunerne kan blandt andet ansøge om udpegning af udviklingsområder i kystnærhedszonen, hvor der kan åbnes mulighed for byudvikling og nye anlæg svarende til landzonen i øvrigt. Endvidere kan kommunerne ansøge om at udlægge og omplacere kystnære sommerhusområder. Samtidig er der igangsat oprydning i uaktuelle og uudnyttede kystnære arealreservationer til ferie- og fritidsanlæg med henblik på efterfølgende at tage stilling til antallet af potentielle nye forsøgsprojekter for kyst- og naturturisme. Endelig er der åbnet mulighed for, at sommerhuse kan benyttes i en større del af året samt både anvendes og udlejes mere fleksibelt.

Nye udviklingsområder i kystnærhedszonen

Kystnærhedszonen strækker sig fra kysten og ca. 3 km ind i landet. Den omfatter landzone og sommerhusområder, men ikke byzone. For at give flere muligheder for borgere og virksomheder er reglerne for planlægning i kystområder ændret. Den eksisterende kystnærhedszone er bevaret, men kommunerne har fået mulighed for at udpege udviklingsområder inden for kystnærhedszonen, hvor der gives større adgang til at planlægge for byudvikling og tilladelse til anlæg i landzonen svarende til landzonen i øvrigt. Udviklingsområderne skal være områder uden særlige landskabs-, natur- eller miljøinteresser. Kommunalbestyrelserne kan hvert fjerde år ansøge erhvervsministeren om udviklingsområder.

Udpegningen af udviklingsområder i kystnærhedszonen skal ske parallelt med udpegningen af eksisterende og potentielle naturområder til Grønt Danmarkskort, således at udviklingsområder og indsatsen for at sikre flere og større sammenhængende naturområder kommer til at indgå integreret i kommuneplanlægningen. Som led i kommunernes udpegning af Grønt Danmarkskort blev der i 2018 oprettet 20 lokale naturråd, som i juli 2018 afleverede deres anbefalinger til kommunerne.

Kommunerne skal desuden løbende revidere deres planlægning, herunder for Grønt Danmarkskort, og i den forbindelse redegøre for planens forudsætninger.

Erhvervsministeren inviterede i februar 2017 landets 78 kystkommuner til at ansøge om udlæg af udviklingsområder i en første runde. 22 kystkommuner havde den 15. oktober 2017 ansøgt om udviklingsområder i kystnærhedszonen. Fremover vil udpegning af udviklingsområder i kystnærhedszonen følge den almindelige planlægning i kommunerne. Næste ansøgningsrunde forventes at blive i 2019.

Muligheden for udpegning af udviklingsområder er beskrevet i "Vejledning om udviklingsområder", Erhvervsstyrelsen 2017[1].

Det kommende landsplandirektiv om udlæg af udviklingsområder vil sikre, at udpegningen af udviklingsområder sker parallelt med kommunernes udpegning af eksisterende og potentielle naturområder til Grønt Danmarkskort. Erhversministeriet har sendt forslag til "Landsplandirektiv for udviklingsområder i kystnærhedszonen" i 8 ugers offentlig høring primo 2019.

---

1 Desuden henvises til "Vejledning om Grønt Danmarkskort og naturbeskyttelsesinteresser", Miljøstyrelsen 2017.

Udlæg og omplacering af kystnære sommerhusområder

Sommerhusområder er omdrejningspunkt for turismen uden for de større byer og vigtige rekreative områder for befolkningen. Samtidig er sommerhusområderne med til at understøtte butikslivet og skabe arbejdspladser lokalt.

For at give bedre vilkår for turismeerhvervet åbner regeringen med ændring af planloven for udlæg og omplacering af sommerhusområder i kystnærhedszonen. De fleste kystkommuner har sommerhusområder med ubebyggede grunde og i nogle tilfælde større ubebyggede sommerhusområder i kystnærhedszonen, som ofte er mindre attraktivt placeret.

Mange af landets kystkommuner har udtrykt et stort ønske om at kunne udlægge nye sommerhuse langs kysterne.

Den nye planlov åbner mulighed for udlæg af sommerhusområder i kystnærhedszonen med op til 6.000 nye grunde under forudsætning af, at kommunerne lader områder med mindst 5.000 eksisterende ubebyggede sommerhusgrunde tilbageføre til landzone.

Erhvervsministeren har på den baggrund indkaldt ansøgninger fra kommunerne om udlæg og omplacering af sommerhusgrunde med frist oktober 2017. 25 af landets 78 kystkommuner har ansøgt. Heraf opfyldte 20 kommuner ansøgningskriterierne for at udlægge og omplacere sommerhusområder i kystnærhedszonen.

På grundlag af første ansøgningsrunde vil erhvervsministeren forestå udlæg af 2.187 sommerhusgrunde i kommunerne. Det vil ske i et landsplandirektiv, som udstedes i foråret 2019.

Erhvervsministeren vil desuden igangsætte en ny ansøgningsrunde for udlæg og omplacering af kystnære sommerhusområder med frist for kommunernes ansøgninger den 1. december 2019.

Fleksible muligheder for udlejning og anvendelse af sommerhuse

For at give mere fleksible muligheder for udlejning og anvendelse af sommerhuse udvides den periode, hvor sommerhuse beliggende i sommerhusområder frit kan benyttes fra 26 til 34 uger om året (den såkaldte sommerperiode). Sommerhuse beliggende uden for sommerhusområder kan bruges til overnatning hele året, men ikke til helårsbeboelse.

Endvidere får pensionister ret til, efter 1 års forudgående ejerskab, at bo i

deres sommerhus hele året, uanset om sommerhuset ligger i et sommerhusområde eller i landzone.

Oprydning i ikke udnyttede reservationer til ferie- og fritidsanlæg og mulighed for etablering af nye forsøgsprojekter for kyst- og naturturisme

Innovative og miljømæssigt bæredygtige turismeprojekter kan fremme dansk kyst- og naturturisme i hele landet og bidrage til at skabe vækst og lokale arbejdspladser. I forlængelse af aftalen om Danmark i bedre balance og den nye planlov er der igangsat en oprydning i uaktuelle og uudnyttede kystnære arealreservationer til ferie- og fritidsanlæg. Aftaleparterne vil efter oprydningen tage stilling til antallet af potentielle nye forsøgsprojekter for kyst- og naturturisme (mellem 0 og 15), idet ophævelse af uaktuelle reservationer skal have et væsentligt større omfang end de nye forsøgsprojekter. Igangsættelse af nye forsøgsprojekter kræver enighed i forligskredsen.

Campingpladser

Ifølge Danmarks Statistik var der i 2016 476 campingpladser i Danmark, og danske campingpladser udgør en væsentlig del af kyst-og naturturismens overnatningskapacitet i kystområderne. Bedre og mere fleksible rammer for at udvikle campingpladserne kan bidrage til, at campingpladserne i endnu højere grad bliver attraktive for fremtidens turister og bidrager til vækst og nye jobmuligheder i turismeerhvervet.

Som led i indsatsen for at understøtte udviklingen i kyst- og naturturismen undersøger regeringen mulighederne for at tilpasse campingreglementets regler til de nye ferieønsker, herunder muligheden for større campinghytter samt omdannelse og modernisering af campingpladser.

KAPITEL 3. NYE UDVIKLINGSMULIGHEDER I LANDDISTRIKTERNE

Mange landdistrikter har igennem en årrække oplevet en lavere vækst end resten af landet, selvom der nu også er tegn på en mere positiv udvikling. Et Danmark i bedre balance forudsætter, at der er gode udviklingsmuligheder i hele landet. Planloven skal derfor i højere grad bidrage til en hensigtsmæssig udvikling i de enkelte kommuner og i de enkelte lokalsamfund, og den fysiske planlægning skal i større omfang kunne tilgodese behovet for vækst og udvikling lokalt. Derfor er landzonebestemmelserne ændret på en række punkter.

Regeringen bidrager med ændring af planlovens landzonebestemmelser til at skabe vækst og udvikling i hele landet, og hensynet om vækst og udvikling indgår blandt andet i landzonebestemmelserne ved at give jordbrugserhvervet gode vækst- og udviklingsmuligheder. Hensynet om vækst og udvikling kan desuden indgå i kommunernes konkrete vurdering af ansøgninger om landzonetilladelse, som vedrører boliger og erhverv i landdistrikterne. Kommunerne kan således, eksempelvis i landsbyer, tillægge hensynet til vækst og udvikling betydelig vægt.

Med den nye planlov er der ligeledes gennemført en række konkrete lem-

pelser af landzonebestemmelserne for at fremme vækst og udvikling i landdistrikterne. De kommer blandt andet til udtryk ved, at borgere og virksomheder har fået en række umiddelbare rettigheder efter planloven, så de i dag kan gennemføre flere forhold end tidligere, uden at der skal ansøges om en landzonetilladelse hos kommunen.

For at imødekomme lodsejeres muligheder for at nedrive eksisterende boliger med henblik på at bygge nyt, har kommunerne endvidere fået mulighed for at give landzonetilladelser med længere gyldighed.

Planlovens landzonebestemmelser er beskrevet i "Vejledning om landzoneadministration. Planlovens §§ 34-38", Erhvervsstyrelsen 2018.

Mere tidssvarende rammer for landbrugserhvervet

Landbrugs- og fødevareerhvervet er et af de erhvervsområder, hvor danske virksomheder står stærkt internationalt, og som spiller en stor rolle for vækst og udvikling i landdistrikterne. Samtidig har strukturudviklingen i landbruget bidraget til stadig større landbrugsbedrifter. Derfor er det også sigtet med den nye planlov at skabe mere tidssvarende rammer for landbrugserhvervet. Der er eksempelvis indført mere lempelige regler for etablering af nye landbrugsbygninger, så de i dag kan placeres, hvor det vurderes mest hensigtsmæssigt for den samlede bedrift.

I tilknytning til landbrugsproduktion opstår der stadig oftere virksomheder, som forarbejder fødevarer og udvikler sig til attraktioner for borgere og turister. Den nye planlov giver derfor fødevarevirksomheder med besøgsfaciliteter nye muligheder for at udvide i landdistrikterne for at styrke bosætning, erhverv og turisme i landdistrikterne.

Bedre udnyttelse af overflødiggjorte bygninger

Regeringen har med ændringerne af planloven samtidig indført bedre muligheder for at anvende og udvide overflødiggjorte bygninger i landdistrikterne til gavn for bosætning, iværksætteri og virksomheder, som kan bidrage til at skabe vækst og udvikling lokalt. Da overflødiggjorte bygninger i landdistrikterne ofte er relativt billige og kan rumme et potentiale for nye anvendelser, giver planloven i dag mulighed for, at ikke blot overflødiggjorte landbrugsbygninger, men også øvrige overflødiggjorte bygninger i landdistrikterne, kan tages i brug til en udvidet række af erhvervs-, bolig- og fritidsformål uden landzonetilladelse.

Med henblik på at styrke bosætningen i landdistrikterne giver den nye plan-

lov desuden mulighed for at foretage større udvidelser af helårshuse uden landzonetilladelse, idet helårshuse i dag kan udvides op til 500 m^2 uden landzonetilladelse.

Udvikling af attraktive landsbyer

Med henblik på at skabe og fastholde vækst og udvikling i landsbyerne og gøre det mere attraktivt at bosætte sig i landdistrikterne giver den nye planlov kommunerne større frihed til at omdanne og udvikle landsbyer til mere attraktive landsbyer gennem den lokale planlægning. Hvert fjerde år kan hver kommune udpege og afgrænse op til to omdannelseslandsbyer i kommuneplanen. Formålet er at skabe attraktive landsbyer for bosætning. I omdannelseslandsbyerne har kommunerne særligt frie rammer til at fremme en positiv udvikling gennem en helhedsorienteret og langsigtet planlægning for landsbyerne. Kommunerne har blandt andet mulighed for lempeligere administration af planlovens landzoneregler i omdannelseslandsbyer, og de kan foretage en videre afgrænsning af omdannelseslandsbyer, end hvad der gælder for øvrige landsbyer.

Regeringen ønsker desuden at fremme mulighederne for at udvikle attraktive landsbyer med stedbundne kvaliteter som led i at gøre det attraktivt at bo, arbejde og drive virksomhed i landdistrikterne. Som opfølgning på den politiske aftale om Danmark i bedre balance nedsatte erhvervsministeren i juli 2017 udvalget for levedygtige landsbyer, der er kommet med anbefalinger til, hvordan landsbyer kan være levedygtige og løbende omstille sig. Udvalget afrapporterede i april 2018. Udvalget har blandt andet drøftet de nye muligheder i omdannelseslandsbyer. Som opfølgning på udvalgets anbefalinger er kommunerne i medfør af planloven forpligtet til at foretage en strategisk planlægning, der aktivt tager stilling til udviklingen af kommunens landsbyer.

Kommunernes planlægning for omdannelseslandsbyer, som inddrager udvalgets anbefalinger hertil, er nærmere beskrevet i udkast til ”Vejledning for planlægning af omdannelseslandsbyer”, som Erhvervsstyrelsen har sendt i høring i december 2018.

KAPITEL 4. NYE UDVIKLINGSMULIGHEDER FOR DETAILHANDEL OG PRODUKTIONSERHVERV

Udvikling for detailhandel

Det er et vigtigt mål for regeringen, at det skal være nemmere at etablere og drive virksomhed i Danmark. Den fysiske planlægning skal så vidt muligt imødekomme erhvervslivets behov og understøtte virksomhedernes udviklingsmuligheder.

Detailhandelsbranchen er under forandring. Både internationalt og nationalt ses en stigende digitalisering og e-handel, og i Danmark medfører den stigende e-handel nye indkøbsmønstre og butikskoncepter, fx med etablering af showrooms. Ifølge årsanalysen fra FDIH, Foreningen for Dansk Internethandel, handlede danske forbrugere for 115 mia. kr. på nettet i 2017. Tallet er inkl. rejser, som udgør den største varegruppe på nettet. Udenlandske e-handelsgiganter sidder på ca. en tredjedel af forbruget, og andelen stiger hurtigere end køb i danske e-handelsbutikker. E-handlen med udvalgsvarer udgør ca. 20 pct. af det samlede udvalgsvareforbrug, men e-handlen på dagligvarer er fortsat noget mindre med ca. 2 pct. af dagligvareforbruget.

Regeringen har i april 2018 nedsat et vækstteam for handel og logistik, som i november 2018 har givet et bud på, hvordan dansk handels- og logistikerhverv bedst understøttes og fremtidssikres i en stigende digital verden med markant ændrede forbrugsmønstre.

Produktivitetskommissionen pegede desuden på, at den eksisterende planlov sætter grænser for butikkers størrelse og placering, hvilket medfører, at udviklingen af effektive butiksstørrelser og placeringer hæmmes.

Regeringen ønsker at understøtte nye udviklingsmuligheder i detailhandlen ved at skabe gode rammer for velfungerende markeder med en effektiv butiksstruktur samtidig med, at der fortsat sikres et varieret butiksudbud i både mindre og mellemstore byer.

For at styrke produktiviteten har kommunerne med den nye planlov fået mulighed for at udlægge aflastningsområder og planlægge for større butikker. Størrelsesgrænserne er fjernet for udvalgsvarebutikker og øget for dagligvarebutikker.

Den større fleksibilitet i detailhandelsplanlægningen kan være en hjælp til de fysiske butikker i konkurrencen med e-handelen, herunder den udenlandske. Den seneste udvikling viser, at både detailhandlen og kunderne i stadigt højere grad kombinerer de forskellige salgskanaler. De fysiske butikker opretter webshops, og de hidtil ”rene” e-handelsbutikker etablerer fysiske butikker. Ofte kombinerer kunderne søgning på nettet med besøg i en fysisk butik. Muligheden for nye aflastningsområder og den frie størrelsesgrænse for udvalgsvarebutikker kan give plads til nye butikstyper, der kombinerer fysiske butikker og e-handel, ligesom mulighederne understøtter opførelse af transport- og logistikfunktioner i sammenhæng med detailhandel.

Det er således regeringens ønske, at de nye muligheder i detailhandelsplanlægningen kan medvirke til at øge produktiviteten til gavn for forbrugerne i form af lavere priser og et større vareudvalg.

For at sikre at borgere i såvel de berørte kommuner som borgerne i nabokommunerne er bekendt med konsekvenserne af et aflastningsområde og sikre, at der træffes beslutning på et oplyst grundlag, skal kommunerne redegøre for konkurrenceeffekt, påvirkning af butiksforsyningen i bymidterne og ændring i byens samlede oplandseffekt i forhold til nabokommuner. Redegørelsen skal, som en del af kommunens planforslag, sendes i særskilt høring hos nabokommunerne, og Erhvervsstyrelsen kan tage sagen op, hvis redegørelsen ikke er fyldestgørende.

Kommunernes overvejelser om den fremtidige detailhandelsplanlægning tager naturligt afsæt i lokale styrker og behov samt i forventninger til udvik-

lingen i indkøbsmønstre og butikskoncepter på lang sigt. Detailhandelsplanlægningen kan på den baggrund medvirke til, at byerne udvikles efter lokale præferencer og bidrager til at skabe rammerne for det gode liv i byen. Det vil ofte være relevant at se udviklingen af et aflastningsområde i sammenhæng med den fremadrettede udvikling af bymidten, herunder i sammenhæng med den omstilling der sker i mange bymidter, hvor nogle butikker erstattes af caféer, restauranter og andre funktioner, der ligeledes understøtter by- og butikslivet. De små, lokale butikker i bymidten fungerer ofte, sammen med de øvrige bymidtefunktioner, som mødested for forskellige sociale grupperinger i byen.

Planlovens detailhandelsregler er beskrevet og eksemplificeret i "Vejledning om detailhandelsplanlægning", Erhvervsstyrelsen 2017, der har særlig fokus på de redegørelseskrav, som kommunerne skal opfylde, når de planlægger for aflastningsområder. Her godt et år efter at planloven trådte i kraft, er en række kommuner allerede godt i gang med planlægningen for nye aflastningsområder.

Udvikling for produktionsvirksomheder

Produktionsvirksomheder er afgørende for vækst, udvikling og beskæftigelse i Danmark. Virksomhederne står for en væsentlig del af dansk eksport og erhvervslivets investeringer i forskning og udvikling. Der er samtidig knyttet mange arbejdspladser til produktionsaktiviteter hos eksempelvis underleverandører, i byggeri, transport eller andre serviceerhverv.

Det er vigtigt for regeringen, at Danmarks ca. 15.000 produktionsvirksomheder, der er omfattet af kravet om miljøgodkendelse eller om regelmæssige tilsyn, sikres gode fremtidige produktions- og udviklingsmuligheder, og at flere nye og mindre produktionsvirksomheder kan vokse sig store til gavn for vækst, udvikling og beskæftigelse i hele landet.

Kommunernes fysiske planlægning skal derfor i højere grad bidrage til at fastholde Danmark som attraktivt produktionsland. De fleste konflikter i forhold til den fysiske planlægning opstår som regel i tætte byområder, hvor produktionsvirksomheder og transportvirksomheder er lokaliseret samtidig med, at der i stigende omfang planlægges for boliger og kontorer. Med den nye planlov er der indført regler, som sikrer, at kommunerne i planlægningen skal tage hensyn til produktionsvirksomhederne, herunder deres drifts- og udviklingsmuligheder, med henblik på at undgå miljøkonflikter og skabe stabile, investeringssikre og attraktive erhvervsområder.

Regeringen har med ændringerne af planloven desuden givet kommunerne bedre mulighed for at skabe sammenhæng mellem den kommunale byudvikling og produktionsvirksomhederne, så nedslidte erhvervsområder kan omdannes til blandede byfunktioner samtidig med, at der stadig er plads til produktionsvirksomheder, der er med til at skabe vækst og udvikling. For at muliggøre opførelse af nye boliger på varigt støjbelastede og centralt beliggende arealer i byen, uden at det fører til skærpede miljøvilkår for de omkringliggende eksisterende virksomheder, er der indført en ny planlægningsmodel med inspiration fra Hamborg. Modellen giver kommunerne mulighed for at udpege transformationsområder, hvor der kan opføres nye boliger på støjbelastede arealer. Den første række af boliger mod en produktionsvirksomhed skal fungere som støjskærm for andre boliger i området, hvor de vejledende grænseværdier for støj skal være overholdt.

For at give kommunerne bedre planlægningsmuligheder i byerne begrænses de kilder, der udleder lugt, støv eller anden luftforurening, som kommunerne skal tage hensyn til i lokalplanlægningen, til produktionsvirksomheder, transport- og logistikvirksomheder samt husdyrbrug med virkning fra den 1. januar 2019.

Planlovens regler om planlægning for produktionsvirksomheder er beskrevet i ”Vejledning om produktionsvirksomheder i kommune- og lokalplanlægningen”, Erhvervsstyrelsen 2017, som blandt andet indeholder et dialogværktøj og tjeklister, som kommunerne kan anvende i planlægningen for og omkring produktionsvirksomheder.

KAPITEL 5. NYE UDVIKLINGSMULIGHEDER I HOVEDSTADSOMRÅDET

I hele verden vokser storbyområder. Samtidig indtager de en stadig vigtigere rolle som knudepunkter for den globale infrastruktur, forskning, investeringer og for den voksende globale turisme osv.

Det gælder også for hovedstadsområdet. Områdets 34 kommuner er i dag bopæl for lidt over 2 millioner indbyggere. Sammen med en lang række virksomheder, videns- og forskningsinstitutioner, en international lufthavn osv. udgør de mange indbyggere en væsentlig motor for vækst og udvikling – regionalt og nationalt.

Konkurrencen mellem storbyområder er intens, og det er vigtigt for vækst og velfærd i hele Danmark, at hovedstadsområdet klarer sig bedst muligt. Storbykonkurrencen handler blandt andet om en række forhold, som spiller tæt sammen med den fysiske planlægning – fx arealer og bygninger til fremtidens erhverv, gode boliger til en hastigt voksende befolkning, en infrastruktur og transportudbud, der kan sikre en effektiv transport og en række bylivskvaliteter såsom grønne områder, attraktive og trygge boligområder og modstandsdygtighed over for klimaforandringer.

Regeringen nedsatte i maj 2018 et ministerudvalg, der skal udarbejde et udspil om Hovedstaden 2030 med henblik på at styrke hovedstadsområdet som et attraktivt sted at investere, arbejde og bo. Hovedstaden 2030 vil overordnet behandle fire udfordringer: Vækst og viden i hovedstadsområdet, Plads til flere borgere, Effektiv og smart mobilitet samt Et aktivt, attraktivt og grønt hovedstadsområde. En del af arbejdet vil blandt andet være revisioner af de særlige statslige rammer for den fysiske planlægning i hovedstadsområdets kommuner i landsplandirektiv for hovedstadsområdets planlægning – Fingerplanen.

Revisionen af Fingerplanen er inddelt i to etaper. Første etape havde fokus på konkrete og afgrænsede ændringer af Fingerplanen, og resulterede i en revideret fingerplan i juni 2017. Anden etape skal afdække behovet for grundlæggende ændringer af Fingerplanen, og tager afsæt i 150 forslag fra hovedstadsområdets kommuner til ændringer af Fingerplanen, fx forslag om muligheder for nye udlæg til erhverv eller boliger.

Det nye landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdet trådte i kraft den 1. januar 2019. Revisionen af landsplandirektivet for detailhandel i hovedstadsområdet har til formål at udmønte planlovens nye muligheder for aflastningsområder i hovedstadsområdet. På baggrund af 20 forslag fra hovedstadskommunerne til ændringer i centerstrukturen vil erhvervsministeren udpege nye aflastningsområder for at sikre lokaliseringsmuligheder til større udvalgsvarebutikker i hovedstadsområdet, herunder eventuelle udenlandske kæder, som ønsker at etablere sig i Danmark, og som ikke umiddelbart kan finde plads i de eksisterende bymidter eller bydelscentre.

Regeringen har i 2017 fremlagt en strategi for luftfarten i Danmark, som har fokus på at sikre gode rammevilkår for luftfarten og understøtter, at tilgængeligheden forbliver høj og fortsætter med at vokse til gavn for hele Danmark. Københavns Lufthavn spiller en nøglerolle for dansk luftfart og i regeringens ambition om at tiltrække endnu flere flyruter og passagerer til Danmark. Regeringen vil i samarbejde med Københavns Lufthavn arbejde for at sikre en udbygning af lufthavnen og se på mulighederne for at ændre reguleringen for anvendelsen af Københavns Lufthavns areal, så faciliteterne anvendes mest hensigtsmæssigt.

Ifølge aftalen om ”Udlæg af sommerhusområder og styrket naturhensyn” vil der desuden blive igangsat et servicetjek af, om kommunerne i planloven kan gives yderligere redskaber og muligheder for forebyggelse og reduktion af vejstøj. Regeringen vil som en del heraf åbne mulighed for at opføre støjvolde i de grønne kiler langs motorvejen i forbindelse med revision af Fingerplanen.

KAPITEL 6. ØVRIGE PLANTEMAER

Forebyggelsesforanstaltninger til imødegåelse af klimaforandringer

Som resten af verden har Danmark de senere år været ramt af mere voldsomt vejr og vejrhændelser, som har forårsaget omfattende skader i form af oversvømmelser, erosioner og stormfald. Det må derfor forventes, at der i Danmark også i fremtiden vil være behov for at iværksætte forebyggelsesforanstaltninger, som bidrager til øgede offentlige og private udgifter.

Regeringen ønsker at give borgere, virksomheder og kommuner bedre muligheder for at forebygge fysiske skader som følge af klimaforandringer samt skabe større tryghed for skadelidte i fremtidige katastrofesituationer.

Regeringen nedsatte i 2014 et udvalg til evaluering af stormflods-, oversvømmelses- og stormfaldsordningerne. Udvalget afsluttede sit arbejde med en rapport i 2017. På baggrund af rapportens anbefalinger har Folketinget vedtaget lov om stormflod og stormfald, som trådte i kraft i juli 2018. Loven sikrer blandt andet, at boligejere får mulighed for at få erstattet løsøre i kældre, som er godkendt til beboelse, og at nye skovejere får bedre mulighed for at træde ind i stormfaldsordningen i forbindelse med generationsskifte. I medfør af loven opbygges desuden en pulje på 500 millioner kroner,

så katastrofeerstatningsordningerne bliver mere robuste i fremtiden.

Regeringen har desuden gennemført en ændring af planloven i 2018, som skal sikre forebyggelse af skader ved oversvømmelse eller erosion. For at forebygge sådanne skader skal kommunerne i kommuneplanerne udpege områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion. Derudover skal kommunerne i kommuneplaner og lokalplaner sikre, at der optages retningslinjer og bestemmelser om afværgeforanstaltninger mod oversvømmelse eller erosion ved planlægning af byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse m.v. i de udpegede områder.

Planlovens regler er nærmere beskrevet i blandt andet "Vejledning i planlægning for forebyggelse af oversvømmelse og om erosion", Erhvervsstyrelsen 2019.

Udvidelse af testfaciliteter for store vindmøller i Danmark

Danmark har opbygget en international styrkeposition som foregangsland inden for vindenergi og har i dag to konkurrencedygtige, nationale testcentre for store vindmøller ved henholdsvis Østerild i Thisted Kommune og Høvsøre i Lemvig Kommune.

Det er en vigtig forudsætning for erhvervets fortsatte udvikling, at industrien og forskningsinstitutionerne vedvarende har gode muligheder for at teste nye vindmøller i Danmark. Tilsvarende har det stor betydning for at fastholde investeringer og arbejdspladser i Danmark, at der er mulighed for at teste nye møller i nærheden af virksomhedernes udviklingsafdelinger.

Regeringen ønsker, at Danmark også i fremtiden skal være konkurrencedygtig som avanceret produktionsland, herunder på vindområdet, og har en ambition om, at Danmark fortsat skal være førende inden for vindmølleteknologi for store vindmøller. Derfor vil regeringen øge adgangen til testfaciliteter i Danmark ved at udvide de nationale testcentre med nye testpladser til prototypevindmøller. De nye faciliteter skal understøtte den danske vindmøllebranche, så der fortsat kan udvikles nye og mere effektive møller inden for landets grænser.

Folketinget har vedtaget en anlægslov om udvidelse af de nationale testcentre for store prototypevindmøller i Høvsøre og Østerild i maj 2018. Loven følger af den politiske aftale om etablering af yderligere testpladser til prototypevindmøller ved Østerild og Høvsøre, som regeringen i marts 2017 indgik med et bredt flertal i Folketinget.

Med loven udvides kapaciteten på testcentrene med i alt fire nye standplad-

ser til samlet 16 pladser, og der gives mulighed for at teste højere møller end i dag, idet maksimalhøjden i Østerild øges fra 250 m til 330 m og i Høvsøre fra 165 m til 200 m. Med loven imødekommer regeringen et konstateret behov for at kunne sikre udvikling af vindmølleindustrien i Danmark de kommende år. Loven trådte i kraft den 1. juli 2018.

Digitalisering af den fysiske planlægning og plandata

Danmark er allerede langt fremme med digitalisering på planområdet, og kommunerne har en stærk tradition for at udvikle brugen af teknologi og udnytte de digitale muligheder.

Som opfølgning på den nye planlov blev det digitale register Plandata.dk udviklet i 2017 som en ny platform for gældende planer og kort som erstatning for den tidligere platform Plansystem.dk. Desuden blev data vedrørende byggeret indsamlet fra alle gældende planer til brug for Skatteministeriets ejendomsvurderingssystem. Disse data indgår i dag også i Plandata.dk og vil fremover blive opdateret af kommunerne. Alt i alt betyder det, at Plandata.dk fremadrettet vil indeholde mange informationer om gældende bestemmelser, som er let tilgængelige for alle og bidrager til en effektiv planlægningsproces.

Der er imidlertid endnu ikke tale om fuld digitalisering af planområdet. Blandt andet fordi planprocessen foregår adskilt fra den digitale platform Plandata.

dk, og at de gældende retsvirkninger fortsat er tilknyttet kommunernes gældende planer i pdf-format.

Derfor har regeringen i 2018 - som led i digitaliseringsstrategien - iværksat et samarbejde med KL om at forberede en fuld digitalisering af den fysiske planlægning og plandata med virkning fra 2020. Formålet er at give virksomheder, borgere og myndigheder let adgang til klar, entydig og retsgyldig information om gældende bestemmelser og data for alle fysiske områder i Danmark. Dette gøres for at sikre gennemsigtige og effektive planprocesser og give virksomheder, investorer og borgere bedre vilkår for byggeri, ombygninger og datadreven innovation. Det er forventningen, at digitalisering og standardisering af planprocesser, planer, data og kort samt flytning af retsvirkningen fra fysiske planer (pdf-format) til et digitalt system blandt andet vil medføre:

- Større investeringssikkerhed og bedre vilkår for nybyggeri og ombygninger for virksomheder, investorer og borgere.
- Effektivisering af kommunernes og statslige myndigheders arbejde med planlægning og konkrete plansager.
- Bedre muligheder for analyser og datadreven innovation ved at viden og data bliver standardiseret og let tilgængelig og kan anvendes på tværs af myndigheder.

Erhvervsstyrelsens vejledninger til Plandata.dk, herunder indberetningsmodulet, kortmodulet og webservices, beskriver nærmere kommunernes opgave i forbindelse med digitalisering af plandata.

Årlig redegørelse og samlet evaluering

Kommunernes anvendelse af planlovens nye muligheder følges af Erhvervsministeriet og vil indgå i en årlig redegørelse.

Udviklingen i den kommunale planlægning vil primært blive fulgt gennem informationer fra Plandata.dk. For de af planlovens nye muligheder, hvor det ikke er muligt at følge udviklingen ved hjælp af disse data, idet informationerne alene findes i kommunerne, vil udviklingen blive fulgt ved hjælp af blandt andet case-analyser, som udvikles i samarbejde med kommunerne. Det gælder eksempelvis kommunernes brug af umiddelbare rettigheder i landzone og muligheden for midlertidigt at dispensere fra lokalplaners anvendelsesbestemmelser.

Som del af den politiske aftale om Danmark i bedre balance vil planloven desuden blive evalueret inden den 1. juli 2020.

LANDSPLANREDEGØRELSE 2019

Vækst og udvikling gennem fysisk planlægning

Bedre rammer for virksomheder, borgere og kommuner i hele landet

Publikationer kan hentes på Erhvervsministeriets hjemmeside: www.em.dk

Erhvervsministeriet
Slotholmsgade 10-12
1216 København K
Telefon 33 92 33 50
em@em.dk
www.em.dk

Erhvervsministeriet
Slotholmsgade 10-12
1216 København K

Telefon 33 92 33 50
em@em.dk